

Miten montessoriopetuksessa seurataan lapsen etenemistä ja varmistetaan opetussuunnitelman sisältöjen hallinta – Sopiiko montessoriopetus kaikille?

Copyright: Mari Hedberg, Helsingin Montessori-koulu 2021

Onko lapsesi unelmoija? Onko lapsesi ujo ja eristäytyvä? Onko lapsellasi oman toiminnan ohjauksen ongelmia? Onko lapsellesi vaikeaa tehdä valintoja ja ryhtyä työhön? Mietitkö sopiiko menetelmä hänelle? (Lue myös #1 [Sopiiko menetelmä kaikille](#))

On ensiarvoisen tärkeää, että varmistamme lakisääteisten, opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamisen peruskoulun aikana. Onnistumme tässä niin meillä kuin myös maailmalla tähän erinomaisesti. Tutkimuksia on tehty aiheesta paljon. Opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen on koulumme tehtävä valtioneuvoston päätöksen mukaisesti: teemme sen montessorimenetelmällä. On suuri väärinkäsitys luulla, että montessoriluokissa lapsi saa tehdä mitä haluaa, että hänet jätettäisiin yksin selviytymään, ja liian aikaisin oletettaisiin lapsen ottavan vastuuta omasta opiskelustaan.

Antti-opettajamme kuvaa [blogissaan](#) hyvin Montessori-koulun jokapäiväisen arjen toimintamallin. Lapsesi työskentelyä, käyttäytymistä ja oppimista päivittäin seurataan montessoriluokassa, ja etenemisestä kirjataan havaintoja. Tämä, siitäkin huolimatta, että ryhmässä on eri ikäisiä, eri asioiden parissa työskenteleviä lapsia ja ryhmiä sekä omaan tahtiin eteneviä yksilöitä. Käytössämme on ainutlaatuinen, kansainvälinen työkalu, joka montessoriopettajan koulutuksen lisäksi mahdollistaa tämän seurannan: [Transparent Classroom](#). Samalla kun opettaja kirjaa havaintoja, järjestelmä kommunikoi koteihin etenemisestä. Koska työkalu on poikkeuksellisen helppokäyttöinen, on opettajan vaivatonta tehdä merkintöjä ja kodit saavat huomattavasti enemmän yksilöllistä ja myös positiivista

tietoa lapsen toiminnasta kuin perinteisessä koulussa Wilman ja oppikirjojen kautta. Olemme tästä käyneet usean perinteisen koulun opettajan kanssa keskustelua. Onpa joku meidän omista huoltajistakin (luokanopettaja) jopa ehdottanut, että vähempikin observointi ja raportointi koteihin riittäisi.

Lastasi myös ohjataan päivittäin. Palaan tässä edellä mainittuun Antin blogiin, jossa kerrotaan ohjauksen välineistä ja toiminnastamme lasten kanssa. Käytössämme ovat esim. päiväsuunnitelma, viikkosuunnitelma ja päiväkirja. Päiväsuunnitelmassa oppilas itsenäisesti tai opettajan ohjauksessa merkitsee työt, joita hän tulee tekemään koulupäivän aikana. Toiselle oppilaalle sopiva malli ohjauksessa on viikkosuunnitelma, johon merkitään tehtävät, joita oppilaan tulisi saada valmiiksi viikon aikana. Päiväkirjaan oppilas kirjaa päivittäin mm. minkä parissa he ovat työskennelleet ja kuinka työ sujui.

Apunamme oppilaan seuraamisessa meillä on myös itsekorjaava opetusmateriaali. Sen lisäksi, että materiaali havainnollistaa ja harjoituttaa lasta uudessa asiassa, se myös on oikeastaan formatiivisen kokeen tai testin tekemistä, palautteen saamista ilman opettajan punakynää. Työskennellessään materiaalilla lapsi saa vastauksen, hallitseeko hän asian. Opettaja myös voi nopeasti havaita tuen tarpeet asian oppimisessa.

Ohjaamme myös lasta valitsemaan työtä. Valitseminen on opeteltava asia. Toiset oppivat sen jo päiväkodissa, toisille se on vaikeampaa ja osalle tätä valintojen teon harjoittelumahdollisuutta ei ole aiemmin ollut. Ketään lasta ei jätetä Montessori-koulussa opetuksen ulkopuolelle. Tarjoamme lapsille tehtäviä, ja myös vaadimme heitä osallistumaan opetukseen. Etsimme sopivia kiinnostuksen kohteita, joilla haemme kiinnostumista ja sisäistä motivaatiota. 6-9-vuotiaiden aivot muuttuvat ja näemme muutoksen mm. oman toiminnan hallinnassa. Heidän kypsymisensä mahdollistaa, että voimme, ja meidän myös pitää, vaatia heiltä jo jonkin asteista vastuun ottamista työnsä tekemisessä. Valinnan tekeminen edelleen on tärkeää, kuten varhaiskasvatuksessa, mutta valinnanmahdollisuudet voivat myös olla ajan ja paikan valitsemista.

On myös tärkeä ymmärtää, että osa lapsista valitsee toisinaan olla tekemättä juuri sillä hetkellä valintaa tai yhtään mitään. Tällainen oppilas seuraa toisten tekemistä tai kiertelee luokassa. Opettajan tehtävä on silloin seurata lasta, tutkia syitä lapsen käytökseen ja olla puuttumatta toimintaan, sillä se kertoo meille lapsesta jotakin. On mahdollista, että työt, joita hänelle on tarjottu, ovat liian haastavia tai liian helppoja. Ajan antaminen on usein viisas ratkaisu tällaisessa tilanteessa. Ja samalla huolehdimme, että kaikki aika ei mene

Toisilla oikean kiinnostavan työn löytäminen vie aikaa. Sillä välin opettaja esittelee uusia asioita, esittelee asioita uudelleen, ja koko ajan samalla lapsi näkee ja oppii toisten lasten työstä seuratessaan heidän työskentelyään ympärillään. Yksikään lapsi ei ole lopettanut kokonaan työskentelyä. Toiset oppilaat innostavat, ja opettaja jatkaa uuden esittelyä. Jokainen, ihan jokainen lapsi montessoriluokassa on jossakin vaiheessa lopulta innostunut jostakin, ja laittanut itsensä pinnistelemaan. Tämän jälkeen valitseminen ja työn aloittaminen helpottuu paljon.

Lasten oppimista seuranneet huoltajat, perinteisen koulun opettajatkin, ovat huomanneet, että voimme luottaa niin menetelmään kuin lapseen. Montessoriopettajat hakevat oikeita ratkaisuja, kunnes ne löytyvät. Kodin kanssa keskustellaan etenemisestä ja huolenaiheista. Lopulta yhtenä päivänä lapsen aika on tullut tehdä asioita toisella tavalla, on tullut aika ehkä innostua tai lähteä toisten mukaan työskentelyyn. Tämä on lapsen oman sisäisen kehityksen

ja kypsymisen tulos. Painostamalla, pakottamalla ja ahdistamalla olisimme tuhonneet lapsen oman tahdon ja saaneet aikaan vain lisää vastarintaa.

Lopuksi muistutan mieliin Marian omat sanat menetelmästä. Lontoossa luennoidessaan vuonna 1946 hän puhuu tästä: *My method is founded on the child himself. Our study has its origins in the child. The method has been achieved by following the child and his psychology.*

Menetelmän lähtökohtana on aina yksilö, yksi lapsi, jonka tarpeisiin pyrimme vastaamaan. Toisin kuin yleensä, emme keskity ryhmään. Keskitymme selvittämään mikä saa juuri tämän lapsen oppimaan. Tärkeää ei ole jonkin teoreettisen mallin toteuttaminen tai montessorin oppien seuraaminen, vaan nimenomaan tietyn lapsen tarpeiden havainnointi ja niihin vastaaminen.

I invented what is called the Montessori Method. I have studied the child, I have taken what the child has given me and expressed it, and that is what is called the Montessori Method.

To understand the needs of the child and to supply these so that his life develops fully, that is the aim underlying my method.

Tämä tekee menetelmästä ainutlaatuisen. Ei ole vain yksi oikea tapa toimia. Kaikki perustuu yksilölliseen seurantaan. Menetelmä ei perinteiseen tapaan tarjoa vastauksia kaikille samalla sapluunalla jonkin tietyn teorian mukaan. Summa summarum, koska emme pyri toteuttamaan vain yhtä oikeaksi uskomaamme vastausta kaikille oppilaille, montessorimenetelmä sopii aivan kaikille lapsille.

Lähteet:

<https://koulujasivistys.wordpress.com/2021/09/25/millaista-on-hyva-itseohjautuva-oppiminen-alakoulussa/>

<https://montessori150.org/maria-montessori/montessori-books/1946-london-lectures>

Lue myös:

<https://www.helsinginmontessori.fi/peruskoulu/miksi-montessori-kouluun/sopiiko-montessori-koulu-kaikill/>

<https://www.themontessorinotebook.com/follow-the-child/>